URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

H.Čemerlića 2, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 70 35 73, Fax: 70 35 65 - www revizija. gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

ИЗВЈЕШТАЈ

О ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ АГЕНЦИЈЕ ЗА ЛИЈЕКОВЕ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2011. ГОДИНУ

Број: 01-02/03-08-16-1-483 /12

Сарајево, јун 2012. године

САДРЖАЈ

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА 3
II НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ 5
1. Увод 5
2. Поступање по ранијим препорукама 6
3. Систем интерних контрола 8
4. Буџет 8
5. Финансијски извјештаји 10
6. Преглед расхода буџета 10
6.1. Текући издаци 10
7. Биланс стања 14
8. Јавне набавке 15
9. Приходи 16
10. Програм посебних намјена 17
11. Кореспонденција 18
ИИИ ПРИЛОГ 19
ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА 19
Изјава о одговорностима руководства
Преглед расхода буџета за 2011. годину
Биланс стања на 31.12.2011. године

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

Увод

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја и усклађености пословања са одговарајућим законима и прописима за годину која се завршава 31. децембра 2011. године у **Агенцији за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Агенција)

Одговорност руководства

Руководство Агенције је одговорно за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања, тј. Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству буџета институција БиХ. Ова одговорност укључује и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже значајне погрешне исказе усљед преваре или грешке.

Поред одговорности за припрему и презентацију финансијских извјештаја, руководство Агенције је такође одговорно да обезбиједи да су финансијске трансакције и информације које су приказане у финансијским извјештајима усклађене са одговарајућим законима.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 12/06) и Међународним стандардима врховних ревизионих институција (ISSAI). Ови стандарди захтијевају да поступамо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже значајне погрешне исказе. Ревизија укључује обављање поступака у циљу прибављања ревизионих доказа о износима и објавама у финансијским извјештајима. Избор поступка је заснован на просуђивању ревизора, укључујући процјену ризика значајног погрешног приказивања у финансијским извјештајима усљед преваре или грешке. Приликом процјене ризика ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у циљу осмишљавања ревизионих поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола. Ревизија такође оцјењује финансијско управљање, функцију интерне ревизије и систем интерних контрола.

Поред одговорности за изражавање мишљења о финансијским извјештајима, наша одговорност је изражавање мишљења о томе да ли су финансијске трансакције и информације које су приказане у финансијским извјештајима, по свим битним питањима, усклађене са одговарајућим законима. Ова одговорност укључује обављање процедура како би добили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене које су одређене законом. Ове процедуре укључују процјену ризика од значајних неслагања са законима.

Вјерујемо да су прибављени ревизиони докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење.

Мишљење

Према нашем мишљењу, финансијски извјештаји Агенције приказују фер и истинито, по свим битним питањима, стање имовине и обавеза на 31. децембра 2011. године и резултате пословања и извршења буџета за годину која се завршила на наведени датум у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Финансијске трансакције и информације приказане у финансијским извјештајима биле су у свим значајним аспектима усклађене са одговарајућим законима и прописима.

Сарајево, 27.06.2012. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Миленко Шего

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Џевад Некић

ЗАМЈЕНИЦА ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Божана Трнинић

II НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ

1. Увод

Агенција је основана Законом о лијековима и медицинским средствима[1] као овлаштени орган одговоран за лијекове и медицинска средстава који се производе и користе у медицини у Босни и Херцеговини. Агенција је самостална управна организација и има својство правног лица. Сједиште Агенције је у Бањој Луци, контролна лабораторија се налази у Сарајеву, а главна канцеларија Агенције за фармаковигиланцу је у Мостару.

Споразумом о стварању услова за успоставу Агенције, потписаног између Савјета министара БиХ, Владе Републике Српске и Владе Федерације БиХ, преузети су запосленици Агенције за лијекове и медицинска средства Републике Српске, Завода за контролу лијекова Федерације БиХ и запосленици у Сектору за фармацију Федералног министарства здравства, који су обављали послове из надлежности Агенције.

У складу са Законом о лијековима и медицинским средствима, Агенција је основана у сврху:

- заштите и промовисања здравља осигурањем квалитетних, нешкодљивих и дјелотворних лијекова и медицинских средстава за упорабу у хуманој медицини и успоставе функционалног, координираног и јединственог регулационог система лијекова и медицинских средстава;
- успоставе и надзора јединственог тржишта лијекова и медицинских средстава, те њихове доступности на територији БиХ;
- остваривања сарадње и пружања стручне помоћи надлежним државним и ентитетским министарствима овлаштеним за послове здравства у обликовању, припреми приједлога и провођењу националне политике лијекова и медицинских средстава за упорабу у хуманој медицини;
- предлагања и доношења измјена законских прописа у области лијекова и медицинских средстава, те усаглашавања прописа с међународним стандардима;
- обављања других послова утврђених овим Законом и прописима донесеним на основу њега.

Агенцију чине сљедећа тијела: Стручни савјет, директор и комисије Агенције.

Директор заступа и представља Агенцију, одговара за законито, стручно и етичко пословање, те ефикасно организовање рада у Агенцији. Директор Агенције има замјеника који обавља дужност директора у његовој одсутности. Директора и замјеника директора је Савјет министара БиХ 18.12.2008. године именовао на мандат од четири године.

Стручни савјет је стручно, регулационо, савјетодавно и надзорно тијело Агенције које има седам чланова. Чланове Стручног савјета именује Савјет министара БиХ на приједлог Министарства цивилних послова БиХ с листе кандидата коју утврде

[1] Службени гласник БиХ, број 58/08

ентитетска министарства здравства и Одјељење за здравство Брчко дистрикта БиХ.

Комисије Агенције су: Комисија за лијекове, Комисија за медицинска средства, Комисија за клиничка испитивања, Комисија за фармакопеју и остале комисије за рјешавање посебних питања. Директор Агенције, уз претходну сагласност Стручног савјета, именује чланове повјеренства.

2. Поступање по ранијим препорукама

Канцеларија за ревизију институција БиХ (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је финансијску ревизију Агенције за 2010. годину о чему је сачињен Извјештај о ревизији, те изразио мишљење с резервом на финансијске извјештаје и законитост пословања везано за услуге примарне здравствене заштите, уговоре о дјелу и поступке јавних набавки, с истицањем предмета везано за исплате стимулација и услуге репрезентације.

Агенцији су предложене препоруке којима се сугерише предузимање одређених активности на унапређењу пословања и отклањању неправилности у даљем пословању.

Агенција је доставила одговор Канцеларији за ревизију у складу са чланом 16. став 3. Закона о ревизији институција БиХ о предузетим активностима ради превазилажења слабости и недостатака који су идентификовани у Извјештају о ревизији за 2010. годину.

Освртом на препоруке ревизије дате у Извјештају о ревизији за 2010. годину, те увидом у предузете активности, утврдили смо сљедеће:

Реализоване препоруке:

- Агенција је унаприједила систем интерних контрола ревидирањем постојећих, те доношењем нових интерних аката која регулишу поједине области потрошње.

- У 2011. години нису уопште вршене исплате стимулација запосленима Агенције, које су у претходној години исплаћиване ван законских оквира.

- Прекинута је пракса признавања путних трошкова члановима комисија Агенције, те је усвојен интерни акт који регулише поступак реализације службених путовања запослених Агенције.

- Донесена је Одлука о коришћењу мобилних телефона којом је дефинисано да се обуставе за евентуална прекорачења врше на мјесечном нивоу.

- У 2011. години прекинута је пракса колективног осигурања запослених.

- Агенција је донијела Одлуку о благајничком пословању која регулише начин и врсте исплата из благајне. Појачан је систем контроле утрошка средстава репрезентације у смислу осигурања транспарентног и

намјенског коришћења ових средстава. Такође, значајније су смањени трошкови репрезентације у 2011. години.

- Обустављено је коришћење услуга примарне здравствене заштите.

- Нису уочени случајеви евидентирања расхода из претходног периода.

- Агенција је успоставила апликацију материјалног књиговодства чиме је створена претпоставка за адекватно евидентирање и праћење залиха материјала.

- Приликом провођења процедура јавних набавки, Агенција је од понуђача захтијевала увјерења о измиреним пореским обавезама.

- Агенција је поступке јавних набавки проводила на основу Плана набавки.

- Везано за процедуре праћења наплате прихода, Агенција је увођењем Пословног информационог система унаприједила систем интерних контрола. Агенција је предузела мјере у циљу наплате потраживања које су резултирале смањењем потраживања.

Препоруке чија је реализација у току:

- Агенција је донијела интерни акт којим се дефинишу услови и критерији ангажовања на основу уговора о дјелу, те значајније смањила ове издатке у односу на претходну годину. Међутим, поновно су уочени случајеви ангажовања лица по уговору о дјелу за послове предвиђене систематизацијом радних мјеста.

- Агенција је унаприједила систем интерних контрола везано за употребу службених возила, али с обзиром да је нови интерни акт везан за ове трошкове донесен тек почетком 2012. године, ефекте примјене истог ћемо оцијенити у наредном периоду.

- Везано за препоруку о састављању тендерске документације и дефинисању критерија за оцјену уговора, уочили смо одређено унапређење, али и даље постоји простор за надоградњу постојећег система. Агенција је крајем године донијела интерни акт у вези с провођењем процедура јавних набавки, чије ћемо ефекте примјене сагледати у наредном периоду.

Препоруке које нису реализоване:

- Агенција при провођењу конкурентског поступака набавки није практиковала додатно објављивање обавијести о набавци.

Нисмо у могућности дати оцјену реализације препоруке везано за планирање буџета обзиром на специфичне услове пословања у 2011. години који проистјечу из одлука о привременом финансирању.

3. Систем интерних контрола [2]

Агенција је одговорна за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и прописима.

На основу препорука из Извјештаја о финансијској ревизији Агенције за 2010. годину, а у недостатку јединствених правила потрошње, Агенција је током 2011. године израдила и донијела интерна правила везано за закључивање уговора о дјелу, путне трошкове, остваривање прихода, употребу службених возила, додјелу новчане награде, коришћење репрезентације, благајничко пословање, те коришћење фиксних телефона. Доношењем и примјеном наведених аката унапријеђен је систем интерних контола.

Међутим, и поред овако успостављеног система интерних контрола, ревизионим поступцима смо уочили одређене слабости система које треба отклонити, а које се односе на провођење процедура јавних набавки, процес наплате прихода, те реализацију трошкова текућих издатака и услуга репрезентације.

Агенција нема успостављену функцију интерне ревизије, будући да у складу са Законом о интерној ревизији[3] не задовољава критерије за успоставу одјељења за интерну ревизију.

4. Буџет

- **Планирање и извршење буџета**

Агенција је упутила захтјев Министарству финансија и трезора БиХ за додјелу средстава из буџета за 2011. годину у укупном износу од 6.259.000 КМ (текући издаци 5.759.000 КМ и капитални издаци 500.000 КМ). Међутим, због неусаглашених ставова у вези с усвајањем буџета током цијеле 2011. године, овај захтјев није разматран, те исти није прошао процедуру редовног усвајања буџета.

Финансирање Агенције у 2011. години реализовано је у складу с одлукама о привременом финансирању институција БиХ (четири одлуке) те Одлуком о оперативним мјерама за провођење Одлуке о привременом финансирању институција БиХ за период јануар-март 2011. године. Ове одлуке су предвиђале

[2] Систем интерних контрола је јединствен процес који уводи руководство и запослени институције, а осмишљен је за пружање разумног увјерења да се у извршавању мисије институције постижу сљедећи општи циљеви: ефикасне пословне операције, поуздано финансијско извјештавање, усклађеност пословања са законима и прописима и заштита имовине.

[3] Службени гласник БиХ, број 27/08

квартално располагање средствима у висини ¼ од износа усвојеног буџета за 2010. годину и то искључиво за текуће издатке, без капиталних издатака.

Министарство финансија и трезора БиХ је по одлукама о привременом финансирању, а због провођења мјера штедње, од Агенције захтијевало умањење буџета на појединим позицијама, тако да је Агенција у 2011. години у коначници располагала с укупно 5.105.200 КМ, од 5.759.000 КМ колико је било максимално дозвољено по одлукама о привременом финансирању.

Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2011. годину[4] усвојен је тек по истеку фискалне године, односно у 2012. години. Овим Законом Агенцији су одобрена средства из буџета у висини укупног извршења на дан 10.02.2012. године, односно у износу од 4.422.865 КМ.

Укупно извршење буџета Агенције за 2011. годину износи 4.418.215 КМ, што у односу на извршење буџета за 2010. годину представља смањење од 1.929.401 КМ. Смањење се углавном односи на позицију капиталних издатака. Наиме, Агенција је у 2011. години из програма посебне намјене извршила капиталне набавке у вриједности од 126.550 КМ, док су капитални издаци у 2010. години износили 1.603.518 КМ. Разлика између одобреног буџета и извршења буџета у износу од 4.650 КМ проузрокована је накнадним књижењима - сторнирањима (након 10.02.2011. године) на појединим контима расхода.

Структура одобреног и извршеног буџета по врсти расхода приказана је у прилогу Извјештаја, у Табели I – Преглед расхода из буџета за 2011. годину.

- **Планирани и реализовани програмски задаци**

План рада Агенције за 2011. годину обухвата послове и задатке утврђене Законом о лијековима и медицинским средствима и подзаконским актима. Активности Агенције утврђене у програму рада углавном представљају одржавање континуитета радних процеса који су се одвијали у бивших ентитетских институцијама. Основни циљ Агенције је осигурање и очување јавног здравља становништва БиХ.

Извјешће о раду Агенције за 2011. годину је сачињено 17.04.2012. године и упућено на усвајање Стручном савјету. До завршетка процеса ревизије Стручни савјет није разматрало споменути Извјештај.

Агенција је у свом Извјештају о раду навела активности од изузетног значаја које је проводила у 2011. години, а то су: увођење стандарда управљања квалитетом ИСО 9001: 2008, кореспонденција и сарадња с еуропским лабораторијама за контролу лијекова, доношење подзаконских аката, ресертификација контролне лабораторије, те сарадња с европским и међународним институцијама надлежним за област лијекова и медицинских средстава.

Један од планираних програмских задатака Агенције који је утврђен и у самом Закону о лијековима и медицинским средствима, је утврђивање пописа есенцијалних лијекова у БиХ. Према наведеном Закону, Повјеренство за лијекове

[4] Службени гласник БиХ, број 12/12 од 14.02.2012. године

припрема, разматра, те предлаже Стручном савјету попис есенцијалних лијекова, а Стручни савјет Агенције је дужан да достави приједлог пописа есенцијалних лијекова Савјету министара БиХ, уз претходно прибављање сагласности надлежних ентитетских министарстава и Одјељења за здравство Брчко дистрикта БиХ.

Агенција је 06.09.2011. године упутила допис предсједавајућем Савјета министара БиХ у вези проблематике у вези усвајања есенцијалног пописа лијекова БиХ, с разлозима и образложењима због којих исти није усвојен. Надаље, Агенција је 04.11.2011. године наложила Комисији за лијекове да поновно узме у разматрање израду приједлога јединственог есенцијалног пописа.

Будући како још увијек није усаглашен приједлог пописа есенцијалних лијекова, а имајући у виду озбиљност ове проблематике, препоручујемо Агенцији, те осталим учесницима у овом процесу, да посвете максималну пажњу овом проблему, те уложе додатне напоре како би есенцијални попис лијекова у БиХ коначно био усвојен.

5. Финансијски извјештаји

Агенција је у складу с Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ (Службени гласник БиХ, број 33/07) сачинила годишњи финансијски извјештај за 2011. годину које садржи биланс стања, преглед расхода буџета по економским категоријама, посебне податке о платама и броју запослених, преглед динамике запошљавања, преглед сталних средстава у облику ствари и права, преглед капиталних улагања по врстама, пројектима и опреми и преглед прихода, примитака и финансирања. Такође, саставни дио годишњег финансијског извјештаја чини и образложење уз годишњи извјештај о извршењу буџета које је састављено у текстуалном облику.

Агенција је сукладно Инструкцији Министарства финансија и трезора БиХ за сачињавање годишњег извјешћа о извршењу буџета, предало прописане обрасце 29.02.2012. године Министарству финансија и трезора БиХ, те 05.03.2012. године Агенцији за статистику БиХ.

6. Преглед расхода буџета

6.1. Текући издаци

- **Бруто плате**

Укупно остварене бруто плате и накнаде из плата у 2011. години износе 2.309.978 КМ. Исте су планиране на основу одобреног броја запослених (104 лица), према Закону о буџету институција БиХ и међународних обавеза за 2010. годину. На 31.12.2011. године у Агенцији је било запослено 98 лица.

Током године радни однос у Агенцији засновала су три лица посредством јавног огласа, у складу са Законом о раду у институцијама БиХ и Закону о државној

служби у институцијама БиХ. Прегледом појединих платних листи, установљено је како се при обрачуну плата примјењују коефицијенти утврђени Законом о платама и накнадама у институцијама БиХ.

Агенција у 2011. години није исплаћивала новчане награде (стимулације) запосленима.

- **Накнаде трошкова запослених**

Накнаде трошкова запослених остварене су износу од 356.751 КМ. Значајнији издаци односе се на накнаду за топли оброк током рада (170.700 КМ), регрес за годишњи одмор (62.116 КМ) и накнаду за превоз с посла и на посао (37.709 КМ).

Проведеном ревизијом појединих мјесечних листи о присуству запосленика на радном мјесту, уочено је да евиденције истих не одговарају обрачунатим накнадама на платним листама запосленика.

Препоручамо да се интерним процедурама прецизније дефинише начин евидентирања присуства на послу и у складу с тим врше исплате припадајућих накнада.

- **Путни трошкови**

Укупно остварени путни трошкови Агенције са 31.12.2011.године износе 125.381 КМ. Од тога, путни трошкови у земљи износе 44.665 КМ, а путни трошкови у иностранству 80.716 КМ.

Путовања у земљи претежно су везана за инспекцијске надзоре, састанке радних скупина и друге састанке из области дјелокруга рада Агенције, а путовања у иностранство везана су за присуство конгресу фармацеута, студијске посјете у оквиру twinning пројекта, радионице из области фармаковигиланце и др.

Прегледом појединих путних налога нису уочене неправилности приликом обрачуна и исплате истих.

- **Издаци телефонских и поштанских услуга**

Укупни издаци телефонских и поштанских услуга у 2011.години износе 90.076 КМ. Од тога, издаци за поштанске услуге износе 29.020 КМ, фиксне телефоне 25.962 КМ, интернет 25.938 КМ и мобилне телефоне 9.696 КМ.

Право на додјелу и коришћење службених мобилних телефона у Агенцији остварују 22 запосленика и иста су дефинисана мјесечним ограничењима у распону од 50 КМ за возача, до 300 КМ за директора Агенције.

Одлуком о коришћењу услуга мобилног интернета дефинисано је да право на исте остварују директор, замјеник директора, главни инспектор и остали службеници по одобрењу директора, у распону од 50 КМ до 100 КМ мјесечно.

Прегледом појединих рачуна корисника мобилних телефона, уочено је како се води уредна евиденција о прекорачењима од одобрених износа, и да се за иста врши умањење од плата корисника.

- **Издаци за услуге превоза и горива и текућег одржавања возила**

Службена возила: Агенција располаже с возним парком од укупно четири возила. Три возила су на располагању за потребе сједишта Агенције, а једно возило служи за потребе канцеларије у Сарајеву. Право на употребу службеног возила има директор, замјеник директора и главни инспектор. Укупни трошкови употребе и одржавања возила током 2011. године износе 49.345 КМ. Значајнији издаци односе се на гориво (28.365 КМ), материјал и услуге одржавања возила (12.733 КМ), те осигурање возила (4.910 КМ).

Коришћење и одржавање службених возила дефинисано је интерним правилником. Бригу о возилима воде лица задужена за возило (возачи). Одјељење за опште послове сачињава евиденцију о трошковима коришћења службених возила, међутим, с обзиром да Агенција запошљава четири возача, те да је одговорност за употребу службених возила подијељена, потребно је успоставити ефикаснији систем контроле нам употребом службених возила. Сва возила Агенције су каско осигурана.

Препоручује се Агенцији да централизује, односно прецизније дефинише права, обавезе и одговорности приликом употребе службених возила, као и приликом одобравања трошкова за ове потребе.

- **Издаци за текуће одржавање опреме и зграда**

Издаци за текуће одржавање опреме и зграда евидентирани су у укупном износу од 307.446 КМ. Значајнији издаци односе се на одржавање опреме (171.012 КМ), остале услуге текућег одржавања (77.636 КМ), те услуге одржавања софтвера (49.970 КМ).

Одржавање опреме: Реализација наведених издатака остварена је на основу плаћања услуга валидације и сервисирања опреме у контролној лабораторији. Анализирајући ове издатке може се констатовати да Агенција није успоставила адекватан систем контроле над предметним издацима. Наиме, с обзиром да нема писаних интерних процедура за валидацију, а имајући у виду да се за ове намјене издвајају значајна новчана средства, као и да је ријеч о континуираном процесу, мишљења смо како је потребно прецизно дефинисати начин доношења и одобрења плана валидације, као и начин реализације самог поступка. Документ презентован у процесу ревизије као План екстерних валидација/калибрације лабораторијске опреме за 2011. годину, по нашем мишљењу не садржи неке битне параметре (број протокола, датум документа, потврду да је документ усвојен од стране менаџемента и сл.). Такође, мишљења смо како се прецизно треба дефинисати предмет валидације/калибрације (појединачно по ставкама – инвентурном броју). Обзиром како се ради о континуираном процесу, као и да је ријеч о софистицираној опреми, мишљења смо да је у циљу јачања система интерне контроле, потребно успоставити базу података о трошковима одржавања сваког појединачног апарата (редовита и изванредна валидација, матаријал,

остали трошкови итд.), а која би у будућности представљала основ за сачињавање финансијских анализа о оправданости упорабе апарата (опреме).

Потребно је успоставити адекватнији систем контроле над предметним издацима, те прецизно дефинисати обавезе свих судионика у ланцу процеса валидације.

Остале услуге текућег одржавања: На овом конту евидентиран је износ од 77.637 КМ. Значајнија реализација односи се на плаћање додатних радова приликом санације подрума у згради сједишта Агенције, те на адаптацију пословних просторија у приземљу зграде.

- **Уговорене услуге**

Реализација издатака на конту уговорених услуга износи 427.474 КМ. Значајнија реализација односи се на нето исплате комисија других институција (107.300 КМ), остале неспоменуте услуге и дажбине (53.547 КМ), услуге стручног образовања (52.536 КМ), стручне услуге (45.168 КМ) и нето исплате по основу уговора о дјелу (37.183 КМ).

Услуге репрезентације: Агенција је интерном одлуком дефинисала права и начин коришћења средстава репрезентације, права на поклоне и финансијска ограничења у коришћењу тих права. Интерним правилником дефинисана је подјела средстава репрезентације према мјесту настанка трошка на тзв. интерну и екстерну. Право на коришћење интерне репрезентације остварују директор, замјеник директора и по усменом одобрењу директора још 7 лица (шефови одсјека). Право на екстерну репрезентацију остварује директор Агенције и замјеник директора. Међутим, интерном одлуком нису дефинирани мјесечни лимити за екстерну репрезентацију, те стога нису осигурани услови за контролу трошења средстава репрезентације.

Анализирајући трошкове репрезентације може се констатовати да је забиљежено смањење ових трошкова за преко 46% у односу на реализацију ових трошкова у 2010. години. Значајнија реализација трошкова репрезентације у 2011. години остварена је као „екстерна“ репрезентација поводом обављања пословних активности.

Препоручујемо Агенцији да у циљу јачања система контроле над овим издацима, интерним правилником дефинише права на мјесечни износ средстава, како према носиоцу трошка тако и према мјесту настанка трошка, те да се на основу тако дефинисаних параметара успостави евиденција о утрошку средстава репрезентације.

Нето комисије других институција: Реализација издатака евидентираних на конту нето повјеренства других институција остварена је на основу исплата накнада члановима комисија именованих од стране Агенције. Законом о лијековима и медицинским средствима дефинирано је да су тијела Агенције комисије и то: Комисија за лијекове, Комисија за медицинска средства, Комисија за клиничка испитивања, Комисија за фармакопеју и остале комисије за рјешавање засебних питања, које именује директор уз претходну сагласност Стручног савјета Агенције. Законом је дефинисано да комисије примају накнаду

за свој рад. Директор Агенције је у мају 2009. године, а уз претходну сагласност Стручног савјета, именовао Комисију за лијекове, Комисију за клиничка испитивања лијекова и Комисију за медицинска средства, која укупно имају 23 члана. Наведене комисије послују у складу са својим пословницима о раду. У складу са одлукама Савјета министара БиХ, вршена је мјесечна исплата накнада и то предсједнику комисије 300 КМ и члановима 250 КМ. Директор Агенције је 11.02.2011. године именовао Комисију за фармакопеју које чини укупно 7 чланова, те по именовању истог, у јулу 2011. године упутило Савјету министара БиХ Приједлог одлуке о висини новчане накнаде за рад Комисије за фармакопеју Агенције. Упућени приједлог током 2011. године није усвојен од Савјета министара БиХ. Обзиром на дефинисана права на накнаду, као и сачињен Приједлог одлуке, Агенција је извршила резервисање средстава (12.500 КМ) за ове намјене.

Уговори о дјелу: Укупни издаци на основу уговора о дјелу евидентирани су у нето износу од 37.183 КМ: Анализирајући наведене издатке може се констатовати да је Агенција током 2011. године, на основу закључених уговора о дјелу ангажовала 10 лица. Од тог броја, четири лица су била ангажована на пословима дефинисаним Правилником о систематизацији радних мјеста, те је за исте исплаћена укупна накнада од 25.498 КМ. Ангажман осталих шест лице вршен је за обављање конкретних послова (превод текста, израда базе података, стручни надзор за грађевинске радове и сл.). Такође, Агенција је по препорукама датим у Извјештају о финансијској ревизију Агенције за 2010. годину, интерном одлуком дефинирала начин и увјете закључивања уговора о дјелу, те је значајније смањила издатке по овој основи (за 93.567 КМ).

Препоручујемо Агенцији да настави с трендом смањења ангажовања лица по основу уговора о дјелу, те да преиспита овакав ангажман за послове предвиђене систематизацијом радних мјеста.

Остале неспоменуте услуге: Реализација трошкова на конту остале неспоменуте услуге остварена је највећим дијелом на основу исплата накнада за рад члановима Стручног савјета Агенције (52.800 КМ). Право на накнаду за рад у Стручном савјету остварује седам именованих чланова. Обрачун накнаде се врши на основу одлуке Савјета министара БиХ којом је дефинисано да предсједник Стручног савјета остварује право на мјесечну накнаду у износу од 800 КМ, а чланови 600 КМ. Рад Стручног савјета дефинисан је Пословником о раду који је донесен уз претходно прибављено мишљење министра цивилних послова. Наведеним пословником је дефинисано да се сједнице одржавају по потреби, а најмање једном мјесечно. Међутим, Стручни савјет је умјесто прописаних минимално дванаест сједница у 2011. години, одржао три сједнице.

7. Биланс стања

Агенција је у билансу стања исказала активу у износу од **1.914.904 КМ**. Значајније ставке активе су: **краткорочна потраживања - 421.834 КМ** која се састоје од потраживања за извршене услуге у износу од 385.354 КМ и потраживања од фондова на основу рефундације боловања у износу од 35.600 КМ; **стална средства - 1.489.178 КМ** која највећим дијелом чине: лабораторијска опрема (896.406 КМ), софтвери (250.540 КМ), те компјуторска опрема (159.539 КМ).

Агенција користи и опрему од бивших ентитетских агенција, међутим исту не евидентира у својим пословним књигама. Наиме, одлуком Владе Федерације БиХ утврђено је да се опрема коју користи Агенција књижи у пословним књигама Федералног министарства здравства. Надаље, још увијек није довршен поступак ликвидације Агенције за лијекове Републике Српске којим би се требало регулисати питање власништва опреме коју користи Агенција.

Укупна пасива Агенције износи **2.394.571 КМ**. Ставке пасиве су: **краткорочне текуће обавезе - 163.896 КМ**, а углавном се односе на обавезе према добављачима (152.115 КМ) и обавезе према физичким лицима на основу уговора о дјелу и рада у повјеренствима (11.781 КМ); **обавезе према запосленима - 218.252 КМ**, а односе се на бруто плате и накнаде за децембар 2011. године које су измирене у 2012. години; **краткорочна разграничења - 523.245 КМ**, а која се већим дијелом односе на фактурисана а ненаплаћена потраживања од купаца (385.354 КМ) и разграничене расходе за набавку роба и услуга (124.327 КМ) који су евидентирани на основу уговора закључених крајем 2011. године; **извори средстава - 1.489.178 КМ**, а који одговарају неотписаној вриједности сталних средстава.

- **Попис средстава и обавеза**

Проведеном ревизијом констатовано је да су пописом обухваћена сва средства која Агенција има на располагању, те како стање на попису одговара стању у главној књизи. Комисија за попис је извршила и попис залиха (хемикалија, колона, ГЦ колона, микробиолошких подлога) у укупном вриједности од 537.500 КМ. На основу сугестије из Извјештаја о финансијској ревизији Агенције за 2011. годину, Агенција је успоставила систем евидентирања и праћења залиха, те је залихе материјала евидентирала и количински и вриједносно.

8. Јавне набавке

Ревизијом процеса јавних набавка може се констатовати да систем контроле над истим није ефикасан у пуној мјери. Према датом прегледу проведених поступака потврђено је како је Агенција избор најповољнијег добављача извршила на основу провођења 34 поступка, од чега су проведена 3 отворена поступка, 21 конкурентски поступак (4 поступка уз додатно објављивање обавијести о набавци) те 10 преговарачких поступака (само један с објављивањем обавијести о набавци).

Поступак избора најповољнијег добављача за набавку **услуга валидације и сервисирања лабораторијске опреме** покренут је на основу преговарачког поступка с објављивањем обавјештења о набавци. Поступак набавке је подијељен на 28 лотова. У првом поступку избор најповољнијег добављача је обављен за 5 лотова, док су поступци за остале лотове поништени. За поништене поступке проведен је поновљени преговарачки поступак, али без објаве. Анализирајући избор добављача за лот 6 – аутоматске пипете и ЛОТ 17 – Бројач невидљивих честица, може се констатовати да приликом избора добављача нису вршени преговори о техничким, економским и правним аспектима, односно избор добављача за све лотове је извршен на основу достављене иницијалне понуде. Наведено се правда тиме да Комисија за набавке сматра да нема разлога за

позивање на преговоре, што правдају претходном сарадњом са понуђачима и недовољним бројем понуђача на тржишту. Такође, приликом избора добављача за ЛОТ 17 – Бројач невидљивих честица, комисија је без претходно достављене понуде, усменом комуникацијом, договорила потписивање уговора с иностраним добављачем (произвођач апарата). Вриједност закљученог уговора је 1.030 ЕУР-а, увећано за трошкове доласка сервисера из Њемачке, који су у вријеме потписивања уговора непознати, нити су оквирно дефинисани. Мишљења смо како је путне трошкове добављача требало реално исказати и укључити у цијену услуге.

Сматрајући да се ради о стручним услугама, мишљења смо да је у циљу транспарентности, економичности и ефикасности самог процеса избора најповољнијег добављача потребно посветити значајнију пажњу овом процесу, те приликом тврдњи да је тржиште ограничено, односно да постоји само један понуђач, исто поткријепити чињеницама и доказима.

Такође, процесом ревизије поступка набавке **лабораторијског потрошног материјала**, уочено је да се као један од услова за оцјену економске и финансијске примјерености понуђача, захтијевао позитиван биланс успјеха. Имајући у виду специфичност предмета набавке, сматрамо да финансијско стање добављача нема посебан значај по уговорни орган. Мишљења смо да тражени услови за утврђивање економске и финансијске способности не би требали да имају ограничавајући карактер у процесу избора најповољнијег добављача. ***Сугеришемо да се исти прилагоде природи и сврси набавке, а у складу са потребама уговорног органа. Сматрамо да је сврсисходније тендерском документацијом захтијевати доставу банковне гаранције за добро извршење посла.***

Такође, ревидирањем појединих лотова поступка набавке лабораторијског материјала, нисмо се могли увјерили у транспарентност поступка на основу којих је додијељен уговор добављачу на основу само једне валидне понуде. Надаље, комисија за набавку у свом записнику за оцјену понуда није дала образложење закључења уговора на основу само једне понуде.

Препоручујемо да се при провођењу поступака јавних набавки поштују одредбе Закона о јавним набавкама БиХ у смислу осигурања стварне конкуренције за додјелу уговора када је број примљених понуда мањи од три.

Такође, везано за јавне набавке, скрећемо пажњу Агенцији да приликом избора добављача на основу најниже цијене технички задовољавајуће понуде, тендерском документацијом, у складу са својим потребама, прецизно дефинише услове плаћања, рок испоруке и сл., те да у циљу лакше евалуације приспјелих понуда као прилог тендерске документације доставља образац за исказивање цијене са тачно дефинисаном спецификацијом роба или услуга.

9. Приходи

На основу Закона о лијековима и медицинским средствима, те Правилника о висини и начину плаћања трошкова за обављање послова Агенције[5], утврђена је врста и висина, као и начин плаћања трошкова за услуге које обавља Агенција.

Пројекцијом буџета за 2011. годину, Агенција је планирала остварити 5.000.000 КМ прихода од пружања јавних услуга. Закључно с 31.12.2011. године укупно остварени приходи Агенције износили су 8.162.399 КМ, што је у односу на 2010. годину више за 663.807 КМ. Увидом у главну књигу, констатовано је да се највећи дио прихода односи на: приходе од накнада за издавање, обнову и измјену дозволе за стављање лијека у промет (4.552.400 КМ), приходе од контроле квалитета лијека (1.311.233 КМ), приходе од издавања сагласности, односно дозволе за увоз-извоз лијекова и медицинских средстава (1.037.726 КМ), те приходе од уписа, измјене и обнове уписа медицинских средстава у регистар медицинских средстава (523.240 КМ).

Проведеном ревизијом је утврђено да Агенција у помоћној евиденцији прати фактурисане и наплаћене приходе. Према достављеној аналитичкој евиденцији за период од 01.01. до 31.12.2011. године, Агенција је на 31.12.2011. године исказала ненаплаћена потраживања у износу од 385.354 КМ. Исти износ исказан је и у главној књизи. Потраживања се највећим дијелом (око 80%) односе на услуге издавања сагласности, односно дозволе за увоз лијекова и медицинских средстава.

Агенција је у 2011. години предузимала мјере на успостави система интерних контрола праћења и наплате прихода. Тако је Агенција донијела Одлуку о процедурама остваривања прихода која је ступила на снагу 01.06.2011. године. Надаље, Агенција је слала писмене опомене пред тужбу, те путем Правобранилаштва БиХ покренула и судске спорове према појединим дужницима. Подузете мјере су резултирале значајнијим смањењем ненаплаћених потраживања. Наиме, у односу на прошлу годину Агенција је закључно с 31.12.2011. године смањила износ ненаплаћених потраживања за 608.939 КМ.

Цијенећи мјере које су подузете у циљу наплате потраживања, препоручамо да Агенција уложи додатне напоре те искористи сва законита средства како би све извршене услуге биле и наплаћене.

10. Програм посебних намјена

Агенцији је у 2011. години, на име Програма посебне намјене – „Подршка Републике Српске успостави Агенције за лијекове и медицинска средства“, располагала средствима у износу од 256.660 КМ. За ова средства успостављен је посебан пројектни код у ИСФУ систему. Реализација Програма закључно с 31.12.2011. године износи 189.041 КМ, а средства су утрошена за набавку опреме (96.774 КМ), те за текуће одржавање (92.267 КМ). Неутрошена средстава у износу од 67.620 КМ пренесена су у 2012. годину.

[5] Службени гласник БиХ, број 70/09

11. Кореспонденција

Агенција није у остављеном року доставила коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији за 2011. годину, тако да овај Извјештај представља коначни извјештај без корекција у односу на Нацрт извјештај о ревизији за 2011. годину.

Вођа тима за финансијску ревизију

Данијел Јозић, виши ревизор

Руководилац Одјељења за финансијску ревизију

Муневера Бафтић, виши ревизор

У ревизији учествовали:

Наташа Павловић, ревизор

Осман Пађука, ревизор

Руководилац Одјељења за развој, методологију и контролу квалитета ревизије

Драгољуб Ковинчић, виши ревизор

III ПРИЛОГ

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Агенције за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Агенција) дужно је да обезбиједи да финансијски извјештаји за 2011. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ број 61/04 и 49/09), Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ (Службени гласник БиХ број 33/07) и Правилником о рачуноводству буџета институција БиХ (Протокол Министарства финансија и трезора БиХ број 01-Ст4-16-1810/05 од 30.05.2005. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2011. годину (Службени гласник БиХ број 12/12) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора БиХ, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања и резултате пословања Агенције.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије.
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи;

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па тако и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и открили проневјере и остале незаконитости.

Датум: 23.04.2012.

Директор:

Наташа Грубиша

Преглед расхода из буџета за 2011. годину

Назив институције: Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађивања буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	**4.326.091**		**4.326.091**	**4.321.441**	**100**
Бруто плате и накнаде	2.309.979		2.309.979	2.309.978	**100**
Накнаде трошкова запослених	356.752		356.752	356.751	**100**
Путни трошкови	127.240		127.240	125.381	**99**
Издаци телефонских и пошт.услуга	90.076		90.076	90.076	**100**
Издаци за енергију и ком. услуге	136.781		136.781	136.780	**100**
Набавка материјала	395.692		395.692	395.691	**100**
Издаци за усл. превоза и горива	30.604		30.604	30.603	**100**
Унајмљивање имовине и опреме	30.093		30.093	30.093	**100**
Издаци за текуће одржавање	413.557		413.557	413.545	**100**
Издаци за осигурање	5.069		5.069	5.069	**100**
Уговорене услуге и друге услуге	430.248		430.248	427.474	**99**
2. Капитални издаци	**96.774**	**0**	**96.774**	**96.774**	**100**
Набавка земљишта			0		
Набавка грађевина			0		
Набавка опреме	96.774		96.774	96.774	100
Набавка осталих сталних средс.			0		
Реконструкција и инвес.одрж.			0		
3. Текући грантови	**0**	**0**	**0**	**0**	
I Укупно (1+2+3)	**4.422.865**	**0**	**4.422.865**	**4.418.215**	**100**
II Просјечан број запослених	**99**		**99**	**99**	**100**
4. Новчане донације			**0**	**0**	

Руководство је ове извјештаје одобрило 28.02.2012. године.

Директор:
Наташа Грубиша

Биланс стања на 31.12.2011. године

Назив институције: Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ

Опис	31.12.2010	31.12.2011.	Индекс 3/2
1	2	3	4
1.Готовина, крат.потраживања, разграничења и залихе	**1.058.635**	**425.726**	**40**
Новчана средства	4.832	3.892	81
Краткорочна потраживања	1.053.802	421.834	40
Краткорочни пласмани			
Интерни финансијски односи			
Залихе			
Краткорочна разграничења			
2. Стална средства	**1.414.674**	**1.489.178**	**105**
Стална средства	1.434.757	1.705.199	119
Исправка вриједности	20.083	216.021	1.076
Неотписана вриједност сталних средстава	1.414.674	1.489.178	105
Дугорочни пласмани			
Дугорочна разграничења			
УКУПНО АКТИВА (1+2)	**2.473.309**	**1.914.904**	**77**

3. Краткорочне обавезе и разграничења	**2.789.582**	**905.393**	**32**
Краткорочне текуће обавезе	1.144.091	163.896	14
Краткорочни кредити и зајмови			
Обавезе према запосленима	237.474	218.252	92
Интерни финансијски односи			
Краткорочна разграничења	1.408.017	523.245	37
4. Дугорочне обавезе и разграничења	**0**	**0**	
Дугорочни кредити и зајмови			
Остале дугорочне обавезе			
Дугорочна разграничења			
5. Извори средстава	**1.414.674**	**1.489.178**	**105**
Извори средстава	1.414.674	1.489.178	105
Остали извори средстава			
Нераспоређени вишак прихода/расхода			

УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	**4.204.256**	**2.394.571**	**57**

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.8. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен.

Руководство је ове извјештаје одобрило 28.02.2012. године

Директор:
Наташа Грубиша